

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
“ ” _____ 2015 р.

Магістерська дисертація

з напрямку підготовки (спеціальності) 8.02030304 «Переклад»

на тему: Стереотипи британської, американської та української
лінгвокультур у перекладознавчому аспекті

Виконав (-ла): студент (-ка) 5 курсу, групи ЛА – 42 м

Литвиненко Марія Іванівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Науковий керівник Демиденко О.П. _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Консультант _____
(назва розділу) (вчене звання, науковий ступінь, прізвище, ініціали) (підпис)

Рецензент _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____
(підпис)

Київ – 2015 року

РЕФЕРАТ

Реферована праця загальним обсягом 200 сторінок (з них 124 сторінки основного тексту) складається зі вступу, трьох розділів, із яких два теоретичних та один практичний розділ, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (100 одиниці) і одного додатку (460 одиниці). Магістерська робота містить 9 діаграм.

У Розділі 1, «Визначення та основні характеристики поняття стереотипізації», розглядається поняття «стереотип» та «стереотипізація», характеристики та класифікації поняття стереотипу на основі виявлених ознак за У. Ліпманом, А. Бодальовом, Г. Тежфелом, У. Квастгофом, також у цьому розділі було розглянуто поняття «лінгвокультурного простору».

У Розділі 2, «Відображення стереотипів в британській, американській та українській лінгвокультурі», досліджуються вербалізація стереотипів на різних мовних рівнях та мовна реалізація гендерних стереотипів, ейджизмів та етнічних стереотипів в британській, американській та українській лінгвокультурах.

У Розділі 3, «Особливості перекладу засобів вираження стереотипів в британській, американській та українській лінгвокультурах», аналізуються способи перекладу за класифікацією В.М. Комісарова, матеріалом дослідження слугували 460 одиниць мовних засобів вираження стереотипів, зібраних зі творів художньої літератури такі як «Хатина дядька Тома» автора Гарріет Бічер-Стоу, «Великий Гетсбі» Френсіса Скотта Фіцджеральда, «Місяць і мідяки» автора Вільяма-Сомерсета Моєма, «Гордість і упередження» Джейн Остін, збірника афоризмів про жінок та чоловіків «Quotes about men and women» (електронне джерело), збірника афоризмів про літніх людей «Quotes about old age» (електронне джерело), збірника метафор про літній вік «Age metaphors, analogies and similies» (електронне джерело) збірників прислів'їв Н.С. Гварджаладзе «Англійські прислів'я та приказки» та Р. І. Доценко «Англійські прислів'я та приказки», також англо-

український фразеологічний словник, який є електронною копією англо-українського словника, укладений К. Т. Баранцевим. (електронне джерело).

Апробація основних результатів магістерського дослідження здійснювалася на Міжнародній студентській конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (Київ, 14 травня 2015 р.). А також результати магістерської дисертації викладено в статті «Мовні засоби вираження стереотипів-ейджизмів у англomовному лінгвокультурному просторі» поданій до друку у фаховому збірнику наукової філологічної організації «Логос», серія Романські, германські та інші мова і література.

Ключові слова: *стереотип, гендерні стереотипи, ейджизми, етнічні стереотипи, мовні засоби вираження.*

РЕФЕРАТ

Реферируемая работа общим объемом 200 страниц (из них 124 страниц основного текста) состоит из введения, трех глав, из которых две теоретических и одна практическая глава, заключение к каждой главе, общего заключения, списка использованных источников (100 единиц) и одного приложения (460 единиц). Магистерская работа содержит 9 диаграмм.

В Главе 1, «Определение и основные характеристики понятия стереотипизации», рассматривается интерпретация понятия «стереотип» и «стереотипизация», его характеристики и классификации на основе выявленных признаков по У. Липману, А. Бодалеву, Г. Тежфелу, У. Квастгофу, так же в главе было рассмотрено понятие «лингвокультурного пространства».

В Главе 2, «Отображение стереотипов в британской, американской и украинской лингвокультуре», исследуются вербализация стереотипов на разных уровнях и языковая реализация гендерных стереотипов, эйджизмов, этнических стереотипов в британской, американской и украинской лингвокультуре.

В Главе 3, «Особенности перевода языковых средств выражения стереотипов в британской, американской и украинской лингвокультурах», анализируются способы перевода по классификации В.М. Комисарова, материалом исследования послужили 460 языковых единиц, собранных из произведений художественной литературы: «Хижина дяди Тома» автора Гарриет Бичер-Стоу, произведения Фрэнсиса Скотт Фицджеральда, произведения автора Уильяма Сомерсет Моэма, и другие произведения представителей британской и американской культуры, так же сборников пословиц, фразеологических словарей.

Апробация основных результатов магистерского исследования осуществлялась на Международной студенческой конференции «Человек как субъект межкультурной коммуникации: современные тенденции в

филологии, переводе и изучении иностранных языков» (Киев, 14 мая 2015).
А также, результаты магистерской диссертации изложены в статье «Языковые средства выражения стереотипов-эйджизмов в английском лингвокультурном пространстве» представленной к печати в сборнике научной филологической организации «Логос», серия Романские, германские, другие языки и литература.

***Ключевые слова:** стереотип, гендерный стереотип, эйджизм, этнический стереотип, языковые средства выражения.*

ABSTRACT

This scientific paper is dedicated to the notion of stereotypization and stereotypes in British, American and Ukrainian lingvoculture, their verbalization on different language levels and translation of language means of realization. Master's thesis consists of an introduction, three chapters (two of them are theoretical and another one is practical part), brief conclusions for chapters, general conclusions, a list of references (100 units) and one appendice (460 units). This work contains 9 charts.

The first chapter, «The definition and main characteristic of notion stereotypization», deals with the definition of notions stereotypization and stereotype and the classifications on the basis of linguistic researches of modern scholars, such as U. Lipman, A. Badalev, G. Tegfel, and U. Kvastgof.

In the chapter two, «Representation of stereotypes in British American and Ukrainian lingvoculture», we discussed verbalization of stereotypes on different language levels, language realization gender stereotypes, egisms and ethnic stereotypes in British, American and Ukrainian lingvoculture.

In the third chapter, «Translation peculiarities of expressing means of stereotypes in British, American and Ukrainian», we analyzed translation ways of language expressing units according to classification proposed by V. Komisarov. 460 expressing means have been chosen for scientific research.

The results of the research were presented at the International Students' Conference "Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов" (29.04.2015, Kyiv). The results of master's dissertation are published in the article "Language expressing means of ageism in English speaking lingvoculture space".

Keywords: *stereotype, gender stereotype, ageism, ethic stereotype, language expressing means.*

ЗМІСТ

ВСТУП 12

РОЗДІЛ I. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТЕРЕОТИПІВ ЛІНГООКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ.....	16
1.1. Дефініція понять стереотипу та стереотипізації.....	16
1.2. Сучасні концепції щодо класифікації й опису стереотипів.....	21
1.3. Лінгвокультурний простір та його складники.....	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I.....	28
РОЗДІЛ II. МОВНА РЕАЛІЗАЦІЯ СТЕРЕОТИПІВ БРИТАНСЬКОЇ, АМЕРИКАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГООКУЛЬТУР.....	29
2.1. Сучасні концепції щодо вербалізації стереотипів британського, американського та українського лінгвокультурного простору на різних мовних рівнях.....	29
2.2. Специфіка мовної реалізації гендерних стереотипів британської та американської та української лінгвокультур.....	38
2.3. Специфіка мовної реалізації ейджизмів в українській, британській та американській лінгвокультурах.	46
2.4. Специфіка мовної реалізації етнічних стререотипів в українській, британській та американській лінгвокультурах.	52
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	63
РОЗДІЛ III. ПЕРЕКЛАДОЗНАЧИЙ АНАЛІЗ ПРИЙОМІВ ПЕРЕКЛАДУ МОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ СТЕРЕОТИПІВ В УКРАЇНСЬКІЙ, БРИТАНСЬКІЙ ТА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІНГООКУЛЬТУРАХ.....	64

3.1. Прийоми відтворення реалій ,що відображають стереотипи англomовної лінгвокультури на матеріалі американської літератури.	65
3.2. Аналіз прийомів перекладу англomовних засобів вираження гендерних стереотипів українською мовою.....	74
3.2.1. Прийоми перекладу словосполучень на позначення гендерних стереотипів.	76
3.2.2. Прийоми перекладу афоризмів на позначення гендерних стереотипів.	77
3.2.3. Прийоми перекладу фразеологізмів на позначення гендерних стереотипів.	79
3.2.4. Прийоми перекладу прислів'їв на позначення гендерних стереотипів.....	80
3.2.5. Прийоми перекладу метафор на позначення гендерних стереотипів.....	82
3.3. Аналіз прийомів перекладу англomовних засобів вираження ейджизмів українською мовою.....	86
3.3.1. Прийоми перекладу прислів'їв на позначення ейджизмів.	87
3.3.2. Прийоми перекладу словосполучень на позначення ейджизмів.....	88
3.3.2. Прийоми перекладу метафор на позначення ейджизмів.....	90
3.3.4. Прийоми перекладу афоризмів на позначення ейджизмів.....	92
3.4. Аналіз прийомів перекладу англomовних засобів вираження етнічних стереотипів українською мовою.....	96
3.4.1. Прийоми перекладу лексем на позначення етнічних стереотипів...97	

3.4.2. Прийоми перекладу метафор на позначення етнічних стереотипів..99

3.4.3. Прийоми перекладу словосполучень на позначення етнічних стереотипів.101

3.4.4. Прийоми перекладу фразеологізмів на позначення етнічних стереотипів.103

3.4.5. Прийоми перекладу прислів'їв на позначення етнічних стереотипів..104

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III.....109

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....111

SUMMARY.....114

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....116

ДОДАТОК А. Мовні засоби вираження гендерних стереотипів і їх переклад.125

ДОДАТОК В. Мовні засоби вираження ейджизмів і їх переклад.....148

ДОДАТОК С. Мовні засоби вираження етнічних стереотипів і їх переклад.167